

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20

השופט סלים ג'ובראן

יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران

رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ד באב התשע"ג
31 ביולי 2013

תר"מ 46/20, תר"מ 50/20

העותר: מר איתמר שמעוני

נגד

המשיב: מר בני וקנין, ראש עיריית אשקלון

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

החלטה

טענות הצדדים

1. בשתי העתירות שלפניי, בהן אדון יחדיו נוכח זהות הצדדים, מבקש העותר כי יינתנו מספר צווים. עוד יצוין בטרם דיון כי היה מקום לצרף אף את עיריית אשקלון בתור משיבה. יש בטעם זה בלבד על מנת לדחות את העתירות על הסף, זאת בהתאם לסעיף 4 לנוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 (להלן: הנוהל החדש). יחד עם זאת, משהוגשה תגובת המשיב על ידי הלשכה המשפטית של העירייה, לפני משורת הדין לא מצאתי לנכון לדחות את העתירה על הסף רק מטעם זה.

2. שימוש במשאבי העירייה – לטענת העותר, המשיב עושה שימוש ברכב ובנהגו האישי למען פגישות עם פעילים. כמו כן, מצטט העותר כתבה מעיתון מקומי בשם "קול אשקלון", על פיו באסיפת פעילים "נראו עובדי עירייה כשהם מוציאים שלטים מרכבו

עמוד 1 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

של ראש העירייה ותולים שלטים בבניין" (סעיף ד לעתירה בתר"מ 46/20).

3. כנסים – לטענת העותר, המשיב משתתף באירועים מטעם העירייה, כדוגמת סיור בקייטנות של ילדי העיר, השתתפות אשר מהווה לטענתו תעמולה אסורה. בנוסף, טוען הוא כי המשיב העניק מלגות לסטודנטים במכללה האזורית בעיר, אשר בעת זו לטענתו מהווה גם כן תעמולה אסורה. כמו כן, לטענתו, המשיב עלה לבמה במהלך הופעה של האומן "יובל המבולבל" ונשא דברים הנחשבים כתעמולה אסורה – כי בכוונתו לקיים את פסטיבל הבריזה בעיר, ולאפשר כניסה חופשית לכל התושבים. לבסוף, לעניין זה, מציין העותר כי המשיב "אף עושה שימוש ברדיו המקומי כדי להזמין את תושבי העיר לאירועים והח"מ שמע באוזניו ברדיו המקומי את השדר שמודה למר וקנין על פתיחת אירועי הקיץ" (סעיף ה לעתירה בתר"מ 50/20).

4. שילוט – על פי העותר, המשיב "העביר את נושא אחריות השילוט וחלוקתו למנכ"ל החכ"ל [מנהל כללי של החברה הכלכלית – ס' ג"], שהרי הוא הזרוע השלטת של מר וקנין, [והמנכ"ל] מחלק את השילוט ואת המיקום בהתאם להחלטתו, אין כל גורם מפקח, אין קריטריונים ולמעשה בדלת האחורית מר וקנין מקבל את הזיכיון הכמעט מוחלט להחליט היכן השילוט שלו ימוקם ומה גודל השילוט" (סעיף ט לעתירה בתר"מ 50/20). במסגרת זאת, טוען העותר, יש להורות על הקמת וועדה שתהיה מורכבת מנציגי כל הסיעות המתמודדות בבחירות אשר תחליט על הקצאת המיקומים לשלטי הבחירות.

5. ביקשתי את תגובת המשיב. בתגובתו, נטען כי דין העתירה להידחות על הסף, זאת נוכח אי עמידה בהוראות נוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 (להלן: הנוהל החדש). בין היתר, טוען הוא כי העתירה הוגשה ללא ציון פרטים כנדרש על פי הנוהל החדש, ובהיעדר פנייה מוקדמת.

6. לגופו של עניין, טוען המשיב כי רכבו נמסר לו לשימוש כולל למטרותיו האישיות, זאת בהתאם לנוהל של משרד הפנים. עוד טוען הוא כי השימוש ברכב "נעשה למספר מצומצם מאוד של חוגי בית בהם השתתף המשיב, כאשר השימוש הדומיננטי שנעשה ברכב הוא לצרכי העירייה ובמסגרת מילוי תפקידיו של המשיב כראש-העירייה" (סעיף 3.5 לתשובה בתר"מ 46/20). בנוסף, מכחיש המשיב כי השתמש בנהגו האישי לכל פעילות בחירות, וגם אם כך אכן היה – לדידו אין מדובר בתעמולה אסורה כל עוד הנהג אינו לוקח חלק בפעילות התעמולה עצמה.

7. לעניין שימוש בעובדי העירייה, טוען המשיב כי העיתון "קול העיר אשקלון" הוא "שופר תעמולה של העותר כשעורכו והמו"ל שלו הוא פעיל בקמפיין של העותר, (סעיף 5.2 לתשובה בתר"מ 46/20). במסגרת זאת, המשיב מכחיש כי עשה כל שימוש בעובדי עירייה למען תעמולת בחירות כלשהי.

8. לעניין השתתפות בכנסים, טוען המשיב כי הסיור בקייטנות הנערכות בעיר לא היווה תעמולה אסורה, וכי אין זה ברור כיצד דברים שנשא בפני ילדים יכול להיחשב לכזה. לעניין חלוקת המלגות, טוען המשיב כי העירייה נוהגת לחלק מלגות מעין אלה מדי שנה בטקס חגיגי בתחילת שנת הלימודים, והשנה הטקס הוקדם במיוחד כדי שלא ייערך בסמוך למועד הבחירות.

9. לעניין יתר האירועים, טוען הוא כי מתקיימים אירועים בחודשי הקיץ כבר שנים רבות, ונוכח תפקידו נושא הוא במהלכם דברי ברכה קצרים, אשר "אינם כוללים תעמולת בחירות כלשהי לרבות הישגי העירייה והישגי המשיב עצמו" (סעיף 2.3 לתשובה בתר"מ 50/20). עוד טוען הוא לעניין זה כי מעולם לא אמר שבכוונתו לאפשר כניסה חופשית לפסטיבל בריזה, אלא שאירועי הקיץ המתקיימים בשדרה בעיר הם בחינם מאז ומתמיד. לעניין הדברים שטוען העותר כי אמר המשיב ברדיו, טוען המשיב כי מדובר בתחנת רדיו פרטית, אשר הזמינה אותי להשתתף בתכנית. במסגרת זאת, נשאל על אירועי הקיץ, ורק בתגובה לכך הזמין את התושבים להשתתף בהם. כך או כך, לגישתו, אין בכך כדי להוות הפרה כלשהי על חוקי הבחירות או דין אחר.

10. לעניין הקצאת שילוט, טוען המשיב כי נושא זה כבר עלה במסגרת עתירה אחרת (תר"מ 13/20 אברג'יל נ' רפיד וידן בע"מ 20.6.2013), והוא עצמו אינו מעורב בשום אופן באופן הקצאת השילוט. לטענתו, החברה הכלכלית חתמה על חוזה עם חברת פרסום, ורק האחרונה עוסקת בהקצאת שטחי הפרסום.

11. עוד אציין כי ביום 31.7.2013, הגיש העותר בקשה להגשת תגובה לתשובת המשיב. לאחר שעיינתי בתגובה עצמה אשר צורפה לבקשה, לא מצאתי טעם מיוחד בה המצדיק את קבלת הבקשה.

המסגרת הנורמטיבית

12. סעיף 2א לחוק הבחירות קובע איסור שימוש בכספי ציבור "בקשר עם תעמולת בחירות". הקביעה אם פרסום הוא בגדר תעמולת בחירות נקבע על פי מבחן הדומיננטיות

עמוד 3 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

(בג"ץ 869/92 זילי נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מו(2) 692, 704 (1992)). ככל שמועד הבחירות קרוב יותר למועד פרסום, ניטה יותר לדעה כי מטרתו הדומיננטית היא להשפיע בעקיפין על הבוחר.

13. לשם ההכרעה במבחן הדומיננטיות בתקופה זו יבחנו בין היתר השאלות האם עסקינן בפעולה שגרתית של הרשות או בפעולה ייחודית וחד פעמית, מה היקף ההשפעה הצפוי של הפעולה על הבוחרים, ומה חשיבות התכלית האחרת העומדת בבסיס הפעולה והמחייבת את קיומה בסמיכות לבחירות (ראו תר"מ 26/20 פרס נ' אבוטבול (10.7.2013) (להלן: עניין פרס)). עוד יוזכר בהקשר זה כי בתקופה של ששת החודשים טרם הבחירות נדרש אישורו של היועץ המשפטי לעירייה לכל פרסום המבוצע מטעמה.

דיון והכרעה

14. דין העתירות להידחות על הסף, נוכח העדר פנייה מוקדמת לעותר. לאחרונה קבעתי בעניין זה:

"נוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין, התשע"ג-2013 (להלן: הנוהל החדש), נכנס לתוקפו בימים האחרונים. סעיף 2 בו מפרט את כל הנדרש לטובת הגשת עתירה לצו מניעה לפי חוק הבחירות. בין היתר, סעיף 2(ב)(6) קובע כי עשתה פניה מוקדמת בכתב למשיב – יצורפו העתקים של כל ההתכתבות לעניין זה; לא נעשתה פניה מוקדמת – יפורטו הנימוקים להגשת העתירה בלא פניה מוקדמת'. עוד יש לציין כי סעיף 5 לנוהל החדש קובע שעתירה שלא עומדת בתנאים, וביניהם אלו המפורטים לעיל, 'לא תתקבל לרישום'."

...

לכך יש להוסיף כי הניסיון מלמד כי במקרים רבים, פניות מוקדמות מייתרות התערבות שיפוטית. דבר זה נכון במיוחד בעתירות מעין אלה. חוק הבחירות מתווה עקרונות ברורים, אשר על פיו נקבעו מבחנים מפורטים וקלים ליישום. לכך יש להוסיף כי כבר אמרתי, כי כאשר ישנו ספק אם פרסום שממומן על ידי כספי ציבור הוא בגדר תעמולה אסורה או לא, לרוב יש לנקוט בגישה מחמירה ולא לאפשר את פרסומו (עניין חופרי, פסקה 45)... לפיכך, כאשר הדין והמדיניות ברורים, אני משוכנע כי פניות רבות של עותרים אל עיריות, ראשי עיר ובפרט, אל היועצים המשפטיים של העיריות, בגין תעמולה אסורה, יטופלו. בכך ייחסך זמן שיפוטי יקר, כספים ציבוריים ופרטיים, וזמנם היקר של נבחרי הציבור ואלו המבקשים להחליפם. מסקנתי גם נתמכת בעובדה כי במרבית העתירות שהוגשו בפניי עד כה, חלק לא מבוטל מן הצווים המבוקשים התייתרו עקב הסרת הפרסום

עמוד 4 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

האסור מיוזמת המשיבים". (תר"מ 16/20 קונינסקי נ' אלדר
(23.6.2013), פסקאות 44-38).

15. על אף שהוגשו כבר מעל לחמישים עתירות לאחר פרסומו של הנוהל החדש, עדיין חלק לא מבוטל מהם מוגש בניגוד לנוהל החדש (ראו לדוגמא: תר"מ 42/20 פוגל נ' נשרי (24.7.2013); תר"מ 37/20 דידי נ' לביא (18.7.2013), ויוזכר כי דרישות סף דומות היו קבועות אף בנוהל הקודם). אומנם, בתגובה לתשובה מציין העותר כי שלח למשיב בעתירה בתר"מ 50/20 מכתב פנייה מוקדם, אולם, מכתב זה מתייחס רק לאחד מן הסעדים המבוקשים בעתירה (נושא השילוט).

16. בבחינת למעלה מן הצורך, אבקש לציין כי אכן לא נראה כי דברי ברכה לילדים בקייטנה, או אירוע חלוקת מלגות שנערך מדי שנה (שתי טענות אשר המשיב גיבה בתצהיר) מהוות תעמולה אסורה לפי מבחן הדומיננטיות.

17. לעניין שימוש ברכב הפרטי והנהג, נוכח העובדה כי המשיב טוען (ומגבה טענה זו בתצהיר) כי מדובר בשימוש ארעי ברכב ומכחיש שימוש בנהגו הפרטי, אין ממש גם בטענה זו של העותר. בשולי הדברים, אבקש לציין כי שימוש ארעי בשירותים המוענקים לראש עיר למען תעמולת בחירות אינה פסולה כשלעצמה, כל עוד אינו עולה לכדי שימוש קבוע או תכוף (ראו: סעיף 4 להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מיום 13.11.1997; תר"מ 24/20 רישפי נ' יסעור (3.7.2013); תר"מ 32/03 סיעת "לב" נ' סויסה (13.8.2003), השופטת ד' דורנר); תר"מ 31/20 גרוס נ' בן חמו (17.7.2013)).

18. לעניין נושא השילוט, כפי שציין המשיב, נושא זה כבר הובא בפניי בעבר ונדחה. לא מצאתי בטענותיו טעם מספק לשנות מהחלטתי זו, ודאי שעה והמשיב מציין (ומגבה טענתו זו בתצהיר) כי הקצאת השילוט נעשתה על-ידי חברה חיצונית וללא כל מעורבות מטעם העירייה.

19. סוף דבר, העתירה נדחית. בנסיבות העניין, העותר ישא בהוצאות לטובת קופת עיריית אשקלון בסכום של 4,000 ש"ח.

ניתנה היום, כ"ד באב התשע"ג (31.7.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

עמוד 5 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

עמוד 6 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس : 02-5669855 Fax :